

P. JOZEF EMANUEL CUBÍNEK, OFM

V týchto dňoch si pripomíname 60. výročie smrti kňaza pátra Jozefa Emanuela Cubínka, OFM. Kňaza, spisovateľa, básnika, exercitátora a mučeníka, ktorého vražda dodnes, celých 50 rokov, nebola vyšetrená.

Narodil sa na severe Slovenska, v Oravskej Polhore, 13. mája 1913 ako posledné zo šiestich detí. Vo svojej rodnej obci navštevoval aj základnú školu. Neskôr nižšie gymnázium v Trstenej. Už tu sa ukazoval jeho veľký talent na štúdium a literatúru, nakoľko nižšie gymnázium absolvoval so samými jednotkami. Bol predsedom *Literárneho krúžku Martina Hattalu*. Po skončení gymnázia vstúpil 25. augusta 1929 do rádového noviciátu v Trnave. Tu prijal svoje rehoľné meno Emanuel.

Od septembra roku 1930 študoval na vyššom gymnáziu v Skalici. Tu vynikal spomedzi študentov, najlepším priemerom a zápalom pre literatúru a básne. Pôsobil v študentskom spolku *Združenie Dr. Pavla Blahu*, v ktorom sa aktívne venoval poézii. V tomto období prišiel o oboch svojich rodičov, nakoľko jeho otec Martin Cubínek zomrel 26. mája 1931 a jeho matka Mária Cubínková, r. Skurčáková, zomrela 28. augusta 1933. Smútok zo straty rodičov hmatateľne vidieť hlavne v jeho básnickej tvorbe, ktorá je známa veľkým smútkom a pesimizmom. Maturitnú skúšku absolvoval s vyznamenaním dňa 5. júna 1934.

Teologické štúdiá začal na „rádovom bohosloví“ v Bratislave. Tu absolvoval iba dva semestre. Aj naďalej sa venoval poézii a literatúre v *Študentskom krúžku sv. Bonaventúru*. Bol šéfredaktorom časopisu *Františkánsky obzor*. Dôležitým rokom pre frátra Emanuela je rok 1935. Nakoľko provincia už nemala vlastné teologické učilište, tak posielala študovať svojich žiakov do zahraničia. Fráter Emanuel študoval do roku 1936 na fakulte v Záhrebe. Vynikal jazykovým talentom, nakoľko sa popri chorvátskom a srbskom jazyku zdokonalil aj v taliančine. Svoje teologické štúdiá napokon ukončil na fakulte v Bratislave. Kňazské svätenie prijal z rúk trnavského administrátora Pavla Jantauscha 29.6.1937. Jeho nadšenie pre štúdium jazykov sa ukázalo aj tým, že 28. mája 1942 absolvoval na dekanstve Filozofickej fakulty Slovenskej univerzity praktickú univerzálnu skúšku z talianskeho jazyka.

Medzi jeho kňazské pôsobiská patrila Skalica, kde pôsobil ako gymnaziálny profesor. Medzi žiakmi si ihneď získal veľkú obľubu. Okrem vyučovania sa v Skalici venoval spisovaniu histórie františkánskeho kláštora a mestskej kroniky. Počas jeho pôsobenia preložil mnoho klasických diel do slovenského jazyka. Jeho pôsobenie tu trvalo až do roku 1946, keďže od 1. septembra toho roku bol preložený za výpomocného profesora na gymnázium do Malaciek.

Tu sa opäť naplno venoval vyučovaniu náboženstva, talianskeho jazyka a literatúry. Vďaka jeho úsiliu počas jeho pôsobenia všetci žiaci navštevovali hodiny náboženstva.

Pri sústredení rehoľníkov počas tzv. Barbarskej noci bol 13. apríla 1950 prevezený do kláštora v Hronskom Beňadiku. Po tejto „Akcii K“ bol prepustený do sekulárnej duchovnej správy.

Jeho pôsobiskom sa opäť stala Skalica. Už po tretíkrát sa vrátil do Skalice. Bol známy svojimi homíliami, zápalom pre vyučovanie náboženstva a hlavne svojou usilovnosťou, nábožnosťou a pracovitosťou. V tomto období bol menovaný za excercitátora pre kňazov Trnavskej diecézy, neskôr i pre všetky ostatné. Okrem vykonávania kňazskej služby i naďalej pracoval ako

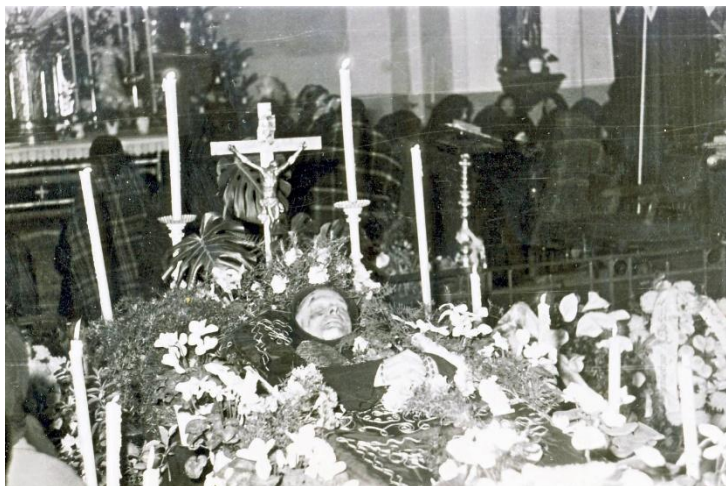
prekladateľ, preto požiadal trnavského administrátora Ambróza Lazíka, aby ho preložil bližšie k Bratislave, nakoľko tam musel kvôli korektúram častejšie cestovať.

S platnosťou od 15. novembra 1960 bol preložený za farára do Jura pri Bratislave. Tu pokračoval vo svojom horlivom kňazskom živote, čo sa už o rok ukázalo na religiozite jeho farnosti. To sa nepáčilo vtedajšej štátnej moci a preto ho začali sledovať.

Podľa svedectiev farníkov zo svätého Jura bol páter Emanuel v poslednom období života veľmi zamyslený a smutný, akoby mal už sám zlé tušenie. Chcel si dať namontovať do svojej izby signalizačný zvonček, aby mohol v prípade núdze zazvoniť pánovi organistovi. Avšak tieto plány sa už nikdy nezrealizovali, nakoľko sa jeho „martýrium“ zavŕšilo 30. decembra 1965. Táto vražda bola vykonaná v čase po 17.00 hodine, nakoľko ešte v krátkom čase predtým priniesli z domu na faru zabíjačku dve dievčatá, Mária a Ľuba Barokové. Jeho smrti predchádzal tvrdý súboj. K usmrteniu bola použitá strelná zbraň „Sauer a Sohn“ ráže 7,65 mm, z ktorej boli proti nemu namierene dva výstrely. Hlavnou príčinou smrti bol priestrel krku a následné vykrvácanie.

Keďže ráno 31. decembra 1965 už páter Cubínek neprišiel na svätú omšu, išli ho po čase hľadať. Fara bola zamknutá. Pán kostolník si otvoril kľúčom, ktorý mal pri sebe. Za bránou fary sa mu naskytl hrôzostrašný pohľad na dobité a mŕtve telo pátra Emanuela Cubínka.

O 9.00 hodine sa začalo vyšetrovanie a obhliadka miesta činu a trvalo až do večera 19.15 hodine. Pri obhliadke boli prítomní aj traja civilní obyvatelia – domáci Jurania, a to pán kostolník Jozef Ivica, Augustín Lackovič a predseda MNV František Macháček. Z fary bol odvezený dôkazový materiál na ďalšie skúmanie: 1. Daktyloskopické stopy na vyhodnotenie a porovnanie s osobami, ktoré by mohli byť podozriví ako páchatelia; 2. Dve nábojnice ráže 7,65 mm a jeden projektil, ktorým bol usmrtený páter Cubínek; 3. Boli zaistené krvné stopy z miesta činu, z mŕtvoly, ako i z miestnosti, kde sa páchatel pohyboval; 4. Boli zaistené aj listy adresované Jozefovi Cubínkovi, ako i osobná korešpondencia s výhražnými textami na grafologické skúmanie písma. Na večernú omšu prišiel zastupovať Milan Hajdin, vtedajší prefekt Kňazského seminára v Bratislave, ktorému páter Emanuel kázal na primičnej omši.

Do truhly ho uložili oblečeného v jeho rehoľnom habite, prepásaného kordou. Asi týždeň alebo dva pred smrťou ho navštívil synovec Jožko Cubínek, ktorý býval v Bratislave. Ujček mu hovoril, že keby sa mu niečo stalo, aby ho pochovali vo františkánskom habite, no nevie, kde ho má. Išli ho hľadať a našli ho na povale v kufri, ktorý od príchodu zo Skalice ešte nemal vybalený.

Pohreb sa uskutočnil 4. januára 1966 vo Svätom Jure. Svätú omšu a pohrebné obrady viedol trnavský administrátor Dr. Ambróz Lazík. V rámci pohrebných obradov boli telesné pozostatky pátra Cubínka prenesené z dolného kostola k hornému, kde boli uložené do zeme. Kňazov bolo prítomných asi 200. Stačí spomenúť, že počas svojej kázne pán biskup až tri razy prerušil kázeň kvôli svojmu plaču. Z jeho príhovoru sa našla zapísaná jediná, no veľavravná myšlienka: „Museli by sme zúfať, keď vidíme čo sa tu stalo, no útechou nám ostáva to, že ty nám budeš mostom ku Kristovi, po ktorom my pôjdeme.“

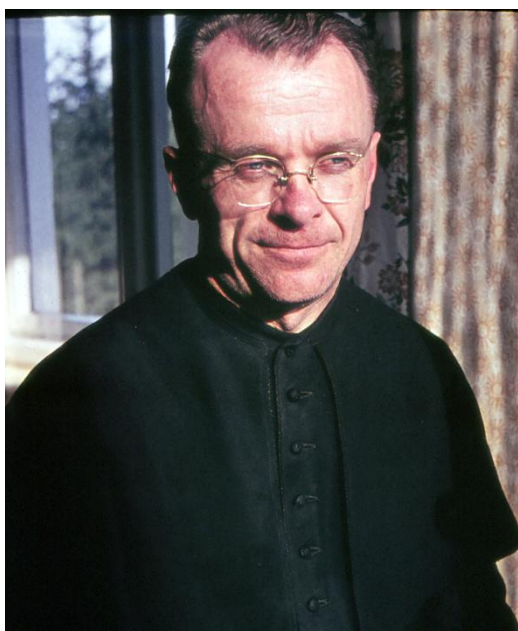
Verejná bezpečnosť pokračovala vo vyšetrovaní vraždy. Túto vraždu pokladala za lúpežnú, nakoľko v dvoch miestnostiach sa našli stopy po prehľadaní. Počítali s lúpežou približne 10.000 Kčs. Avšak tento dohad nie je žiadnym spôsobom potvrdený, nakoľko sa na fare našli peniaze, ktoré vrah držal v ruke, ale ich neukradol. Podobne i cenné liturgické náradie.

Na druhej strane sa čoraz viac ukazoval iný podnet samotnej vraždy. Možným motívom bola jeho kňazská horlivosť, obľuba u ľudí a odmietnutie spolupráce s ŠtB. Vďaka tomuto politickému kontextu nebola vražda vyšetrená.

Jedným z motívov môže byť jeho kňazská služba, ktorú tajne vykonával príslušníkom komunistickej strany. Do jeho farnosti chodievali na svätú spoveď, v tajnosti im vysluhoval sviatosť krstu, sobáš, birmovanie, či prvé prijatie svätého prijímania. Je známe, že aj v čase vraždy bola na jeho stole nájdená sobášna zápisnica dcéry predsedu MNV. Tieto informácie boli pre štát veľmi potrebné, no páter Emanuel to samozrejme nechcel prezradiť. Neraz sa mu vyhrážali, že ak im nič nepovie, zabijú ho ako psa. S touto ťažkosťou sa zdôveril svojmu priateľovi Jozefovi Marčišinovi asi týždeň pred svojou smrťou.

Jasný nezaujem o vyšetrenie prípadu sa preukázal tým, že Okresná prokuratúra dala 4. apríla 1966 na Okresné oddelenie verejnej bezpečnosti podnet na prerušenie vyšetrovania. Preto 7. apríla 1966 Okresné oddelenie ministerstva vnútra zastavilo vyšetrovanie týmito slovami: „Prerušujem trestné stíhanie pre trestný čin vraždy. Keďže doterajším pátraním sa nepodarilo zistiť páchatel'a tejto vraždy a ani nie je predpoklad, že v krátkom čase bude páchatel' zistený, preto som rozhodol tak, ako je uvedené.“ Táto vražda nebola dodnes objasnená.

Známy profesor Ladislav Hanus sa v jednej zo svojich kníh vyjadril: „Chválím popud, aby sme sa venovali starostlivosti zaregistrovať život a dielo významných osobností katolíckeho života slovenského - v „medailónoch“ zachytiť fenomény, ktoré spoluurčovali duchovný profil nášho strateného času, „du temps perdu“. Svoje hodnoty zachraňovať objektívaním, čiže literárnym zachytením, pre pamäť ďalšieho pokolenia, je všeobecná ľudská kultúrna potreba.“ Povzbudený týmto citátom sa mi po dlhoročnej práci podarilo zozbierať materiály, aby som spracoval život tohto veľkého muža Cirkvi. Preto za pomoci mnohých ľudí vyšla kniha pod názvom „Život a dielo Jozefa Emanuela Cubínka, OFM“. Dúfam, že aj vďaka tomuto dielu sa mi pre širšiu verejnosť podarilo ponúknuť príkladlivej viery.

Mgr. Peter Matis, kňaz a rodák pátra Emanuela